GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 129. *Lunĭ Marțĭ, 11 (23) Iunie* **1885.**

Brașovŭ, 10 (22) Iunie 1885.

„Cu neliniște și cu rele presĕmțirĭ vedemŭ cum Germanii din Austria suntŭ totŭ mai multŭ striviți de părete!“

Mărturisirea acésta a lui „Nemzet“, organulŭ d-lui Tisza, aduce mai multă lumină asupra situațiunei actuale din interiorulŭ monarchiei, decâtŭ toțĭ articulii suciți și rĕsuciți ai foilorŭ unguresci.

Câtŭ pentru Maghiarĭ scie tótă lumea ce vréu și unde țintescŭ. Dér mai suntŭ și alțĭ factorĭ în acéstă monarchiă și orĭ și ce s'ar ḍice despre preponderanța elementului maghiarŭ în politica austro-ungară, elŭ este și rĕmâne numai unŭ poporŭ de 5—6 milióne locuitorĭ și celelalte 30 de milióne nu potŭ sĕ fie condamnate în vecĭ la unŭ rolŭ pasivŭ fața cu diplomația maghiară.

Se nasce prin urmare întrebarea, că ce voiescŭ și unde țintescŭ ceilalți fa torĭ decisivi din monarchiă?

Intre naționalitățile din Austro-Ungaria ocupă fără îndoială loculŭ celŭ d'ântéiŭ, átâtŭ prin cultura lorŭ câtŭ și prin numĕrulŭ lorŭ, Germanii Austriei.

Când s'a înființatŭ dualismulŭ s'a luatŭ de basă a lui egemonia Germanilorŭ peste popórele din Austria și egemonia Maghiarilorŭ peste popórele din Ungaria, identificându-se interesele germane și maghiare cu interesele statului. La începutulŭ erei dualistice nu se vorbea prin urmare decâtŭ numai de strivirea la părete a Slavilorŭ și a Românilorŭ din monarchiă.

De șése anĭ încóce însĕ s'a sevĕrșitŭ o mare schimbare într'o parte a monarchiei. Astăḍĭ, după cum vedemŭ, Maghiarii se plângŭ, că cumetrii lorŭ Nemțĭ sunt aceia, cărora le-a venitŭ rĕndulŭ de a fi striviți de părete.

Mașina dualistică funcționéză încă mai departe în liniște, dér basa pe care s'a construitŭ ea este sguduită din fundamentŭ. Căḍendŭ egemonia Germanilorŭ în Austria, alțĭ factorĭ s'au presentatŭ pe scenă și desvoltarea interióră a statului a luatŭ o altă direcțiune.

Intregŭ procesulŭ acesta s'a desfășuratŭ între marginile constituționale și guvernulŭ din Viena s'a feritŭ de ori-ce ar fi pututŭ sĕ slăbéscă séu sĕ turbure legătura cu Ungaria. Astfelŭ nu i s'a datŭ nicĭ guvernului ungurescŭ prilegiu de a se amestecá în afacerile interióre ale Austriei.

Nicĭ astăḍĭ nu esistă unŭ asemenea casŭ de amestecŭ. Măestria cabinetului Taaffe a statŭ în aceea de-a produce marea schimbare interióră, fără ca Ungurii sĕ i se pótă opune. In schimbŭ guvernulŭ austriacŭ s'a feritŭ și elŭ de orĭ și ce amestecŭ în afacerile ungare și acéstă politică de absolută neintervențiune a fostŭ adoptată și de cătră guvernulŭ centralŭ.

In urma acésta ministrulŭ Tisza a întinsŭ și mai tare córdele egemoniei maghiare esploatându câtŭ numai s'a pututŭ situațiunea în favórea ideei de statŭ maghiarŭ.

Intr'aceea lucrurile au avansatŭ în Austria. Astăḍĭ cabinetulŭ Taaffe dispune de o maioritate multŭ mai mare în parlamentŭ și șansele restabilirei egemoniei germane s'au micșoratŭ. Au crescutŭ însĕ pentru aceea șansele noilorŭ factorĭ și a direcțiunei politice ce-o urmărescŭ.

Acéstă direcțiune e diametrulŭ opusă celei ce domnesce aḍi în statulŭ ungarŭ. Aici despotismŭ de rassă, colo politică de împăcare între rasse.

Este mai multŭ ca sigurŭ, că desvoltându-se lucrurile mai departe, în partea de dincolo a monarchiei se va întroduce unŭ regimŭ pronunțatŭ federalistŭ. Urmările unui asemenea regimŭ nu potŭ fi decâtŭ periculóse pentru egemonia maghiară. Reuniunile de maghiarisare nu vorŭ fi în stare de a opri curentulŭ puternicŭ alŭ desvoltării popórelorŭ, și idea egalei îndreptățirĭ odată triumfatóre în Austria și în Ungaria.

Reaua presĕmțire, de care vorbesce organulŭ d-lui Tisza, are în vedere negreșitŭ și acéstă eventualitate, pe lângă alte temerĭ ce-i însuflă noua situațiune în Austria față cu cestiunea reînoirei pactului austro-ungarŭ, care espiră în 1887.

Ce atitudine vorŭ luá noii factorĭ din Austria, acum când se sêmtŭ mai tarĭ, în afacerea pactului cu Ungaria?

Până când erau Nemții austriacĭ tarĭ și marĭ Maghiarii sciau, că interesulŭ lorŭ cere de a merge mână 'n mână cu dênșii în cestiunile dualismului, acum însĕ guvernulŭ ungurescŭ stă față cu noui factorĭ încă necunoscuțĭ, de a cărorŭ concursŭ nu póte fi sigurŭ nicĭ unŭ momentŭ.

De aici vine oftarea pentru bieții Germanĭ, cari suntŭ aḍi striviți de părete.

Mai bine ar face organulŭ d-lui Tisza décă s'ar îngriji de sórtea celorŭ de acasă, cari abia mai potŭ resuflá de striviți ce suntŭ și de a cărorŭ sprijinŭ Maghiarii vorŭ avé odată mai mare lipsă ca de alianța Nemțilorŭ.

——o——

Conferința deputațilorŭ germanĭ în Viena.

Erĭ s'a întrunitŭ în Viena conferența deputațilorŭ din partida liberală germană séu cum se mai numea a »stângei reunite.« Scopulŭ întrunirei a fostŭ organisarea partidei. Resultatulŭ încă nu-lŭ cunóscemŭ, dér vedemŭ din articulele ḍiarelorŭ vienese, că se tractéză de unitatea partidei și că greutățile ce se opunŭ organisărei pe basă unita ă suntŭ forte marĭ.

»Amŭ pĕcătui în contra datoriei nóstre publicistice — ḍice »N. fr. Presse« — décă nu amŭ mărturisi, că partida constituțiunei (decembristă) se află într'o crisă seriosă, deși încă n'amŭ pierdutŭ tótă speranța în susținerea unității partidei.«

Se manifestă de câtva timpŭ în sînulŭ deputațilorŭ germanĭ din Austria unŭ curentŭ, ce devine totŭ mai puternicŭ, spre a se pronunța ca partidă națională germană. O fracțiune a propusŭ ca sĕ se formeze unŭ „clubŭ germanŭ.« Oportuniștii, carĭ suntŭ încă în maioritate, se temŭ însĕ ca nu cumva prin pronunțarea naționalismului germanŭ sĕ se producă efectulŭ contrarŭ și sĕ i-se dea cabinetului Taaffe o armă mai multŭ în mână ca sĕ ḍică: »étă particularismulŭ germanŭ!«

In formă e vorba numai de schimbarea numelui partidei, în fondŭ însĕ se tractéză de schimbarea tacticei și transplântarea luptei pe tĕrĕmulŭ mai restrênsŭ naționalŭ. Temerea ca nu cumva o parte sĕ persiste în acéstă direcțiune, ér cealaltă sĕ se opună la orĭ-ce schimbare și prin aceea sĕ se facă o scisiune, acéstă temere vorbesce din articulii ḍiarelorŭ vienese.

»Celŭ mai mare pĕcatŭ în contra spiritului naționalŭ amŭ comite, ḍice »N. fr. Presse,“ décă prin desbinărĭ și neînțelegerĭ amŭ contribui la întărirea sistemului actualŭ.... Desbinarea oposițiunei germane ne-ar face de batjocură și auḍimŭ deja în spiritŭ triumfulŭ contrarilorŭ.. Dér póte vomŭ fi ferițĭ de acéstă rușine....«

——o——

Procesulŭ de pressă alŭ „Zastavei“

In Nr. 115 alŭ fóiei nóstre amŭ comunicatŭ cetitorilorŭ că fóiei sêrbescĭ »Zastava« ce apare în Neoplanta i s'a intentatŭ procesŭ politicŭ pentru »agitare în contra statului maghiarŭ«.

Procesulŭ s'a pertractatŭ Sâmbătă la 20 Iuniu n. înaintea juriului de pressă din Pesta. Ca președinte a funcționatŭ Iohann Krisst, ér ca acusatorŭ substitutulŭ de procurorŭ Dr. Edm. Fekete. Acusatulŭ a fostŭ Lazar Nancicĭ, unŭ bărbatŭ tênĕrŭ, care aștepta cu multă linișce resultatulŭ procesului.

După ce s'a sorțatŭ juriulŭ și după ce s'a atrasŭ atențiunea publicului, care apăruse în numĕrŭ fóte micŭ, acusatulŭ spune că e de 31 de anĭ, de confesiunea gr. or., ș. a. Se citesce apoi actulŭ de acusațiune și articululŭ incriminatŭ.

Acusatulŭ recunósce, că elŭ e autorulŭ articulului și că 'șĭ ia asupră'șĭ responsabilitatea.

Substitutulŭ de procurorŭ Dr. Edm. Fekete ia cuvêntulŭ ḍicêndŭ între altele:

Felulŭ pasionatŭ alŭ agitațiunilorŭ ce se ivescŭ de unŭ timpŭ încóce totŭ mai desŭ între naționalitățĭ începe a înfluența deja simțulŭ nostru atâtŭ de multŭ, încâtŭ așŭ dori sĕ se evite/e totŭ ce ar puté duce pe orĭ-care dintre noi în acéstă direcțiune. După părerea lui articululŭ agită în contra legăturii de statŭ a țĕrilorŭ corónei unguresci. Ce a făcutŭ tinerimea italiană? O spune articululŭ: a eliberatŭ și a unitŭ poporulŭ italianŭ, sfărîmândŭ tronurile și tronulețele singuraticilorŭ principĭ și întemeindŭ Italia unită. Prin urmare — ḍice acusatorulŭ — totŭ o astfelŭ de problemă ar avé și tinerimea sêrbéscă: de a sfărîma anumite tronurĭ séu cu alte cuvinte de a rupe legătura ce unesce pe Sêrbii din Ungaria cu statulŭ ungarŭ și în modulŭ acesta a întemeia Serbia unită. Dar cu acésta nu se sfĕrșesce articululŭ, ci strigă: »Tinerime! Susŭ, înainte la lucru! Poporulŭ vrea sĕ te vaḍă lucrândŭ, poporulŭ o dorește și aștéptă . . . fă'țĭ datoria!«

Acusatorulŭ propune, ca amĕsuratŭ § 173 din codulŭ penalŭ ungurescŭ juriulŭ sĕ declare pe autorulŭ articulului vinovatŭ.

Apĕrătorulŭ Polonyi găsesce, că în actulŭ de acusațiune numele proprietarei și editórei fóiei, Milița Miletici, s'a pusŭ cu intențiune, ca prin acésta sĕ se dea procesului óre-care tendință. S'a amintitŭ cu acésta de bărbatulŭ, nimicitŭ și fisicesce și sufletesce, care a fostŭ dușmanŭ alŭ Ungariei și acum ispășesce amarŭ acésta și care acum părăsitŭ de toți are unŭ singurŭ sprijinŭ, pe fica sa. De aceea apĕrătorulŭ face apelŭ la jurațĭ sĕ facă abstracțiune de acéstă și sĕ judece numai articululŭ încriminatŭ. In casulŭ de față, ḍice elŭ, nu e vorba de o agitare directă, după cum se prevede în lege. O țéră sêrbéscă nu esistă între țerile corónei unguresci, și la așa ceva nu s'a pututŭ gândi nicĭ autorulŭ articului.

Apĕrătorulŭ observă, că articululŭ încriminatŭ nu conține altceva decâtŭ frase bombastice scrise la Crăciunŭ cătră tinerimea de limba sêrbéscă. Elŭ descompune articululŭ și arată că, după instituțiunile Ungariei, nu se găsesce acusațiunea ce o face acusatorulŭ; căcĭ unulŭ care vorbesce o limbă streină, după legile unguresci, nu se póte tracta altfelŭ decâtŭ ca unŭ indigenŭ, și de aceea cere achitarea acusatului.

Vorbesce apoi acusatulŭ Lazarŭ Nancicĭ în limba germană. Elŭ ḍice că, orĭ câtŭ de înțeleptŭ și învĕțatŭ ar fi procurorulŭ, ce privesce patriotismulŭ nu póte da nimĕrui ântêietate. Educațiunea sa l'a învĕțatŭ sĕ-șĭ iubéscă limba maternă din tótă inima, dar orĭ când va fi mândru că e unŭ cetățénŭ alŭ Ungariei libere și independente. Elŭ accentuéză, că în articolulŭ încriminatŭ nicăerĭ n'a intenționatŭ o rupere a Sêrbilorŭ de cătră statulŭ ungarŭ și de aceea face apelŭ la simțulŭ de dreptate alŭ juraților ca sĕ-lŭ achite.

După ce a mai replicatŭ acusatorulŭ în defavorulŭ acusatului ér apĕrătorulŭ in favorulŭ acestuia, și după cea mai accentuatŭ odata acusatulŭ lealitatea sa pentru statulŭ ungarŭ, jurații s'au retrasŭ în camera de chibzuire spre a-șĭ formula rĕspunsurile la intrebările acusatorului. Verdictulŭ a fostŭ unanimŭ: vinovatŭ.

Pe basa acestui verdictŭ tribunalulŭ l'a condamnatŭ pe acusatŭ la unŭ anŭ închisóre de statŭ şi la 75 fl. 50 cr. cheltuelĭ de judecată. Lazar Nancicĭ a trebuitŭ imediatŭ sĕ între în închisóre spre a-şĭ face pedépsa, neacordându-i-se nicĭ o amânare.

SCIRILE ḐILEI.

In onórea membrilorŭ reuniunei industriale din Austria de josŭ, carĭ au mersŭ sĕ visiteze esposiţiunea din Peşta, s'a datŭ unŭ banchetŭ. Cu acéstă ocasiune comitele Zichy a salutatŭ pe Nemţii austriacĭ accentuândŭ interesele comune ale supremaţiei germano-maghiare în monarchiă. »Şi noi, ḑise elŭ, ca şi D vóstră avemŭ sĕ suprimămŭ anumite agitaţiunĭ. Nu trebue sĕ mĕ mai esplicŭ, mĕ înţelegeţĭ (Aplause prelungite.) Dér una trebue se amintescŭ: Esistenţa întregului dincóce şi dincolo sĕ póte asigura numai prin egemonia acelorŭ naţionalităţĭ, carĭ şi păn' acum au avutŭ rolulŭ conducĕtorŭ (aplause nesfêrşite.)« Speranţe deşerte! Décă e vorba de esistenţa întregului, apoi nu înţelegemŭ cum s'ar pute ea asigura prin călcarea drepturilorŭ părţilorŭ, din carĭ se compune acestŭ întregŭ.

—0—

Ministrulŭ de comunicaţiune a dispusŭ, ca oficiele postale sĕ serbeze Duminecile avêndŭ a lucra numai unŭ scurtŭ timpŭ când plécă şi sosesçe posta.

—0—

Foile maghiare şi cele jidovescĭ spunŭ, că fondulŭ reuniunei de maghiarisare din Cluşiu are aprópe 100,000 fiorinĭ. Adunarea generală a oraşului Cluşiu a votatŭ spre acestŭ scopŭ 5000 fl. Krach-ulŭ va fi enormŭ.

—0—

Joi s'a descărcatŭ peste Cisnădiă, lângă Sibiu, o furtună, care a nimicitŭ grădinile şi sĕmĕnăturile. Sĕcara şi ovĕsulŭ suntŭ aşa de prăpădite, ca şi cum ar fi fostŭ pe câmpŭ o manevră de cavaleriă. Mai totŭ aşa pagube a suferitŭ de furtună şi Şelimbergulŭ. Grindina a causatŭ pagube şi în Elhii, Satu-nou şi Feldióra.

—0—

»Echo des Balkans,« care apare în limba francesă în Filipopole, scrie următórea nostimadă: »Administraţiunea sanitară a Ungariei constatândŭ că esistă bólă între porcii din România, d. Steinbruck, ministru de comerţŭ, a ordonatŭ închiderea fruntarielorŭ unguresci importaţiunii porcilorŭ.« Adevĕratulŭ ministru ungurescŭ de comerţŭ trebue că trece dreptŭ têrgŭ la redactorii numitei foi.

—0—

Citimŭ în »Voinţa Naţională«: D-şóra Bârsescu, artista dramatică română dela teatrulŭ Curţei din Viena, urméză a face deliciile publicului alesŭ şi cunoscĕtorŭ în ale artei din capitala Austro-Ungariei. Ḑiarele de pe acolo suntŭ unanime întru a'i aduce laudele cele mai căldurose, laude carĭ ne bucură cu atâtŭ mai multŭ, cu câtŭ scimŭ că suntŭ pe deplin meritate. Sĕptĕmâna trecută d-şóra Bârsescu, jucândŭ în marea şi gréua piesă a lui Goethe Faust, a representatŭ o Margaretă care a încântatŭ şi uimitŭ pe privitorĭ, prin interpretarea cu totulŭ nouă, originală şi ingeniósă ce a dat'o rolului ei. Cei mai mulţĭ criticĭ dramaticĭ, mai cu sémă Ludovic Speil dela »Neue Freie Presse«, care e în Viena o autoritate totŭ aşa de nediscutabilă ca şi Francisc Sarcey în Paris, au proclamat'o de multŭ ca una din podóbele cele mai frumóse şi mai falnice ale teatrului Curţei. Sĕptĕmâna acésta compatrióta nóstră a repurtatŭ o nouă isbândă în piesa »Ahnfrau« a lui Grillparzer, ce s'a datŭ Lunĭ la 3 (15) Iuniu curentŭ »Punctulŭ de culminaţiă alŭ producţiunei ei, ḑice »Neue Freie Presse« intr'o scurtă notă, în care vorbesçe de rolulŭ Berthei jucatŭ de d-şóra Bârsescu în acéstă dramă, au fostŭ scenele finale din actulŭ alŭ treilea şi alŭ patrulea, în carĭ a desvoltatŭ unŭ adevĕratŭ talentŭ de invenţiune.« Acéstă apreciare a cronicarului teatralŭ vienesŭ se termină cu următórea observaţiă măgulitóre pentru d-şóra Bârsescu: »Dintre camaradele mai insemnate ale artistei care a jucatŭ rolulŭ Bertei amŭ vĕḑutŭ în teatru numai pe d-şóra Hohenfels.«

—0—

La Mangalia, în Dobrogea, fiindŭ isvóre de ape minerale de o calitate bună, ministrulŭ de rĕsboiu românŭ a luatŭ disposiţiunĭ — scrie »Telegrafulŭ« — de a se înfiinţa acolo unŭ stabilimentŭ de băi pentru militarĭ bolnavĭ.

—0—

Din America de nordŭ a sositŭ la Hamburg o corabiă cu Cehĭ, carĭ au plecatŭ anume în patria lorŭ originală spre a visita teatrulŭ naţionalŭ cehicŭ. Unŭ drumŭ frumuşelŭ acesta şi costisitorŭ (dela New-York până la Hamburg costă prima caiută 250 mărcĭ 47 pfenigĭ.) Foile cehe salută cu entusiasmŭ sosirea conaţionalilorŭ lorŭ, a acestorŭ argonauţĭ modernĭ, şi toţĭ laudă »eroismulŭ« lorŭ. Cehii din America suntŭ sĕrbătoriţĭ în totŭ modulŭ.

—0—

Căldura în Bucuresci, Galaţĭ, Giurgiu şi Severinŭ a trecutŭ peste 30 de grade; în localitatea din urmă a ajunsŭ căldura, în sĕptĕmâna trecută, până la 39 grade.

—0—

Municipalitatea din Havre (Francia), a luatŭ iniţiativa unui congresŭ internaţionalŭ de institutorĭ, care se va ţiné în Septemvre viitorŭ. Invitările s'au şi făcutŭ din partea ministerului de instrucţiă şi din multe ţĕrĭ au şi sositŭ rĕspunsurĭ de primire. N'ar strica sĕ mérgă şi vr'unŭ Românŭ din Austro-Ungaria.

Cea mai nouă lege relativă la limbĭ în Belgia.

Cam pe timpulŭ acesta în anulŭ trecutŭ publicarămŭ în ḑiarulŭ nostru în traducere românéscă unŭ şirŭ de articulĭ, scrişĭ de renumitulŭ bărbatŭ de statŭ austriacŭ Dr. Adolf Tischhof, sub titlulŭ »dreptulŭ limbilorŭ în staturĭ cu naţionalitate micstă«. In acei articulĭ au fostŭ tractate relaţiunile de dreptŭ alŭ limbilorŭ în cele mai multe staturĭ cu naţionalitatea micstă din întréga lume civilisată şi s'a atrasŭ atenţiunea cetitorilorŭ noştri mai cu sémă asupra Belgiei, pentru că acolo conflictulŭ limbisticŭ, respective între Flamanḑĭ (Vlamingĭ) şi între Valonĭ (Francesĭ), care conflictŭ esistă de o jumĕtate de seculŭ, prin prudinţa şi buna chibsuélă a ambelorŭ partide naţionale îşĭ află cu încetulŭ aplanarea mulţămitóre. *)

Acuma reproducemŭ de asemenea unŭ articulŭ după ḑiarulŭ »W. Allg. Zeitung« cu privire la admiterea limbei flamande în administraţiune, în scóle preste totŭ etc. Étă-lŭ:

Pe têrĕmulŭ justiţiei şi alŭ administraţiunii legislatura a implinitŭ deja dorinţele Flamanḑilorŭ. In scóla poporală (primară) s'a recunoscutŭ totd'auna dreptulŭ esclusivei întrebuinţărĭ a limbei materne la instrucţiune; éră în institutele mijlocii şi mai înalte s'a întrebuinţatŭ la instrucţiune pĕnă acuma de curêndŭ limba francesă; numai prelegerile despre limba şi literatura flamandă se ţinéu în acéstă limbă. S'a amintitŭ deja la timpulŭ sĕu în acestŭ locŭ, că (în anulŭ 1882) ministrulŭ de instrucţiune pregătesce o a treia lege limbistică, prin care are sĕ se deschidă idiomului flamandŭ unŭ têrĕmŭ mai întinsŭ la instrucţiune în scólele medii, atenee **) şi colegii. Intr'adevĕrŭ s'a promulgatŭ la 15 Iuniu 1883 o astfelŭ de lege şi la 6 Martiu 1884 s'a înfiinţatŭ printr'o hotărîre regéscă (arrêté royal) unŭ institutŭ normalŭ de crescere (unŭ felŭ de pedagogiu — şcólă normală superióră) pe lângă universitatea din Gant, în care institutulŭ au a se cresce, resp. forma profesorĭ capabilĭ, destoinicĭ de a propune în limba flamandă în scólele medii, atenee şi colegii. (Veḑĭ aşa ar trebui sĕ facă guvernulŭ ungurescŭ, dér nu sĕ constrîngă pe profesorulŭ de limba şi literatura română, ca sĕ propună acéstă limbă la şcolarĭ românĭ în limba maghiară — unŭ lucru decâtŭ care mai absurdŭ nu se póte! Red.)

Dlŭ Paul Frédéricq, profesorŭ la universitatea din Gant, a fostŭ atâtŭ de amicalŭ, că a comunicatŭ atâtŭ tecstulŭ legii câtŭ şi alŭ emisului aceluia regescŭ dlui Dr. Fischhof, care l'a trimesŭ citatului ḑiarŭ spre a'lŭ publica. *„Legea pentru regularea usului limbei flamande la instrucţiune în părţile ţĕrii locuite de Flamanḑi,“* conţine şépte articolĭ, dintre carĭ celŭ dintâiŭ hotărăşce, ca în despărţĕmintele pregătitóre ale şcólelorŭ medii în districte flamande întréga instrucţiune sĕ se predea în limba flamandă. Limba francesă însă are sĕ se propună în acea mĕsură, ca şcolarii sĕ câştige facultatea de a puté urma cu succesŭ cursurile în limba francesă la şcólele medii.

Articolulŭ 2 dispune, ca în scólele medii in districte flamande sĕ se instrueze în limba flamandă. Ba chiar prelegerile din limba englesă şi germană au sĕ se ţină acolo în limba flamandă, până când scolarii nu suntŭ în stare a pricepe prelegerile în limba aceea, care este obiectŭ de învĕţĕmêntŭ. Afară de acésta mai suntŭ unulŭ sĕu mai multe obiecte din programa de învĕţĕmêntŭ a se propune asemenea în limba flamandă şi anume trebue sĕ fiă numĕrulŭ acestorŭ obiecte celŭ puţinŭ de două începêndŭ din anulŭ 1886.

După articolulŭ 3 au valóre disposiţiunile articolului 2 şi pentru ateneele din districtele flamande.

Articolulŭ 4 hotărasce, ca terminologia sciinţelorŭ matematice şi naturale precum şi a celorlalte obiecte din programa de învĕţĕmântŭ sĕ se propună în acelaşĭ timpŭ în limba flamandă şi francesă. Totŭ asemenea sĕ se însuşéscă, după câtŭ e cu putinţă, scolarilorŭ şi numirile istorice şi geografice în ambele limbĭ ale ţĕrii.

Articolulŭ 5 împuternicesce pe guvernŭ ca, după ce va fi cerutŭ părerea autorităţilorŭ administrative ale institutelorŭ de învĕţĕmêntŭ ale statului, sĕ dispună a se propune şi în limba francesă tóte sĕu numai o parte din acele obiecte, carĭ suntŭ a se preda în limba flamandă după articolulŭ 2 şi 3. Totŭ acelŭ dreptŭ s'acórdă şi consilielorŭ comunale relativŭ la institutele de învĕţĕmêntŭ susţinute de ele.

Articolulŭ 6 hotărăsce, ca sĕ se întemeieze o scólă normală superióră pentru crescerea de profesorĭ, carĭ sĕ pótă ţiné prelegerĭ în limba flamandă.

Articolulŭ 7 şi totdeodată celŭ din urmă îndatoréză pe guvernŭ, de cumva la deschiderea scólelorŭ în 1886 n'ar fi în stare a esecuta pe deplinŭ acéstă lege, a arĕtă comunelorŭ motivele, carĭ ar impedeca esecutarea, şi totdeodată şi mĕsurile ce le-a luatŭ spre delăturarea neajunsului. Legii aceştia i-a urmatŭ la 5 Martiu alŭ anului următorŭ o resoluţiune regéscă relativă la: *„Organisaţiunea unui institutŭ normalŭ (scóla normală superióră) de crescere, care are menirea speţială de a cresce profesorĭ carĭ sĕ fie capabilĭ a propune istoria, geografia şi limbile moderne în ateneele şi colegiele din districtele flamande în limba flamandă.“****)*

Conformŭ acestui emisŭ regescŭ institutulŭ pentru educarea profesorilorŭ are sĕ se unéscă cu facultatea filosofică dela universitatea din Gant. Elŭ constă din două despărţĕminte: despărţĕmêntulŭ germanŭ (Section germanique), în care sĕ se formeze profesorĭ pentru instrucţiunea în limbile germanice (germană, englesă şi flamandă), şi în despărţĕmêntulŭ geograficŭ-istoricŭ, care are sĕ formeze profesorĭ de istoriă şi geografiă. Durata studiilorŭ la acestŭ institutŭ este normată prin lege pe patru anĭ. In anulŭ ântâiu primescŭ instrucţiune toţĭ elevii din ambele despărţĕminte. După cum se póte vedé din programa cuprinsă în statutulŭ organicŭ, se îngrijesce ca în acestŭ institutŭ sĕ se créscă profesorĭ flamanḑĭ fórte apţĭ, şi într'ênsulŭ funcţionéză ca profesorĭ mai numai profesorĭ de universitate. In faptă esista acestŭ institutŭ încă în Ianuariu 1884, prin urmare înainte de publicaţiunea resoluţiunii regescĭ.

Aci împărtĕşimŭ legea şi emisulŭ regescŭ nu numai pentru completarea datelorŭ de mai nainte, ci şi pentru a arĕta, câtŭ de chibzuitorĭ suntŭ Flamanḑii, când este ca sĕ'şĭ valideteze idiomulŭ lorŭ pe têrĕmulŭ şcolarŭ. Deşi ei suntŭ firmŭ hotărîţĭ, ca sĕ dobîndéscă deplina egală îndreptăţire pe acelŭ têrĕmŭ, totuşĭ suntŭ încă tare departe, ca sĕ'şĭ valideteze dreptulŭ limbei lorŭ pe spesele desvoltării culturale a tinerimii. Ei procedŭ chibzuindŭ orĭ ce pasŭ şi îngrijescŭ de cărţĭ didactice bune şi de puterĭ didactice destoinice, mai înainte a introduce idiomulŭ lorŭ în respectivele şcóle. In acelaşĭ timpŭ au ei seriosŭ în vedere, ca tinerimea flamandă studiósă sĕ se familiariseze din temeiu cu limba francesă, bine sciindŭ de ce mare valóre este pentru dênsa cunoscinţa unei limbe universale. Ministrulŭ de instrucţiune Van Humbeeck, care a proiectatŭ cea mai nouă lege relativă la limbĭ, este ca Flamandŭ (étă că în Belgia se recrutéză miniştri şi din naţiunea nedomnitóre, fără ca Francesii, resp. Valonii sĕ se témă că îi vorŭ înghiţi, cum pare că se temŭ Ungurii noştri de naţionalităţile nemaghiare. — Red.) unŭ zelosŭ luptătorŭ alŭ causei flamande, şi totuşĭ câtŭ de precautŭ s'arată elŭ, unde lucréză ca legislatorŭ.

*) „Le mouvement Flamand“, scrie profesorulŭ Frédéricq, care aparţine la anteluptătorii causei flamande, cătră Dr. Fischhof, „est très-vivace et de plus en plus puissant, mais il a cela de particulier, qu'il n'a rien d'aigu. Les Flamands n'ont aucune haine contre les Wallons ni réciproquement. Il n'y a pas chez nous cet antagonisme irreconciliable, qu'on trouve dans d'autres conflits linguistiques“.

**) Scólele medii din Belgia (écoles moyennes) în sensŭ mai strânsŭ corĕspundŭ gimnasiilorŭ şi şcólelorŭ nóstre reale inferióre precum şi şcólelorŭ industrale mai inferióre; ateneele—gimnasiilorŭ şi şcólelorŭ reale superióre, precum şi şcólelorŭ industriale mai înalte.

***) Dómne, ce deosebire între guvernulŭ ungurescŭ şi guvernulŭ belgianŭ: acesta créză pe spesele statului institute pentru formarea de profesorĭ flamanḑĭ (carĭ sĕ propună în limba flamandă în scólele de statŭ şi în districte flamande,) ér acela (guvernulŭ ungurescŭ) nu numai că nu face scóle de statŭ cu limba de propunere nemaghiară, ba a introdusŭ în scólele confesiunilorŭ, ridicate şi susţinute din sudórea lorŭ, propunerea limbei maghiare în acéstă limbă, ér Românilorŭ din Caransebeşŭ nu li se dă concesiune a-şĭ ridica unŭ gimnasiu nicĭ chiar cu banii lorŭ! —

CORESPONDENŢĂ DIN BUCOVINA.

Cernăuţĭ, Iunie 1885.

Mĕ bucurŭ fórte când vĕd, că articulii mei suntŭ cetiţĭ cu atenţiune din partea publicului şi cumcă se găsescŭ unii cetitorĭ, carĭ caută şi află unele scădarĭ în ei. Nu este nime în stare sĕ facă îndestul tuturor cetitorilor cu atâta mai mult, deórece se află între Domniele lor, parte mai interesaţĭ, parte cărora le place a fi mai radicalĭ, precum şi corespondentului bucovinénŭ »Clănău« din Nr. 106 alŭ »Gazetei Transilvaniei.«

Domnia Ta d-le corespondentŭ însĕ, cu tóte că ai cetitŭ corespondenţele mele din »Gazeta Transilvaniei«, sĕ mĕ ierţĭ, îmĭ pare, că nu le-ai înţelesŭ bine. Acolo se amintesce între altele şi de ajutorĭĭ de preoţĭ bĕtrênĭ, însĕ de cei preteraţĭ, deşi cu purtare bună, éră în altă corespondinţă voescŭ sĕ dovedescŭ încâtva scăderile instituţiunii ajutorilorŭ de preoţĭ şi cum ar putea înaltulŭ consistoriu sĕ îngrijéscă mai bine de starea acésta.

Cumcă corespondentulŭ voiesce sĕ fie radicalŭ se vede de acolo, că nu i plac cîrmójele şi colacii şi pretinde, ca preoţii sĕ nu ia banĭ pentru isprăvirea funcţiilorŭ. Eu nu sunt cu acésta înţelesŭ, ci mai bine ar ḑice: „preotulŭ sĕ priméscă cine ce-i va da,« căcĭ Romănulŭ nu voiesce niciodată sĕ-i facă cineva ceva fără a-i fi mulţămitorŭ, cu atâta mai puţinŭ pentru funcţii bisericescĭ; sĕ ḑică mai bine: »preotulŭ sĕ nu împileze cu plata pe poporenii sĕi.«

Totŭ acelŭ domnŭ corespondentŭ aduce înainte în corespondenţa sa din Nr. 106 o istoriă, care se lipesce de scopulŭ articulului sĕu »ca mazĕrea de părete.‘ Vorbesce despre Ruşii din munţĭ, carĭ suntŭ cunoscuţĭ ca hoţĭ de vite, cumcă din banii câştigaţĭ prin hoţiă plătescŭ pe la mănăstirĭ liturgii ca sĕ li-se erte pĕcatele şi apoi fiind curăţiţĭ de pĕcate, éră sĕ fure. Cumcă toţĭ Ruşii din munţĭ suntŭ cunoscuţĭ ca hoţĭ de vite, acésta nu este adevĕratŭ. Cunoscŭ eu însu-mĭ fórte mulţĭ Ruşĭ mai de trébă chiar şi decâtŭ superiorii lorŭ.

D-le corespondentŭ! D-ta trebue sĕ fii unŭ omŭ fórte cetitŭ, mi se pare că ai cetitŭ o istoriă italiană de brigandĭ, că ei înainte de a merge la unŭ jafŭ, lasă sĕ li se cetéscă misa, séu când voescŭ sĕ comită altă faptă nelegiuită — unŭ omorŭ — se rógă mai'nainte de sĕvêrşirea faptei în genunchĭ la maica Domnului, ca sĕ le stea într'ajutorŭ şi-i promitŭ după succederea faptei a-i aduce unŭ sacrificiu. Nu aplica astfelŭ de esemple la noi. Noi încă nu amŭ ajunsŭ aşa de departe. Dară décă ai fi călugărŭ dela mănăstirea Putna séu Suceviţa, apoi ţi-amŭ crede la cele enarate, şi atuncĭ mai cu sémă déca ni-ai arătá banii câştigaţĭ pe rugăciunĭ de'a hoţii de vite.

Te-aşŭ intrebá şi eu, d-le corespondentŭ, ce voeşcĭ sĕ ḑicĭ prin cuvintele din corespondenţa d-tale: „Ce folosŭ aducŭ acei preoţĭ tinerĭ, carĭ îmbrăţişândŭ nu de multŭ starea preoţéscă, Inaltŭ Prea Sânţia Sa Metropolitulŭ Bucovinei şi alŭ Dalmaţiei, nefiindŭ cu aceştia nicĭ într'unŭ gradŭ de înrudire, i-au făcutŭ după fórte puţinĭ anĭ administratorĭ şi parochĭ pela parochiele cele mai mănóse, fiindcă aceştia promiteau mai multŭ de câtŭ alţii, că vorŭ fi preoţĭ adevĕraţĭ şi membrii cei mai folositorĭ poporului din eparchia Inaltŭ Presânţiei Sale.« Voeştĭ póte sĕ aperĭ pe Eminenţa Sa? Iţĭ voiu fi recunoscĕtorŭ pentru acésta atuncĭ, dacă-mĭ vei aduce înainte unŭ esemplu, ca sĕ-ţĭ pótă crede cetitorii articulului D-tale din ţéră şi de sub délulŭ colacilorŭ. Eu unulŭ îţĭ mărturisescŭ sincerŭ, că nu cunoscŭ unŭ asemenea casŭ din timpulŭ mai nou. Éră în altŭ locŭ amintescĭ şi de unŭ ajutorŭ de preotŭ séu după cum îi numescĭ D-ta cooperatorĭ, care, după cum ḑiceam în unŭ articulŭ alŭ meu, ar fi locuitŭ intr'unŭ bordeiu, ar fi luatŭ pentru o înmormêntare a unui omŭ sĕrmanŭ 7 fl. şi o traistă de colacĭ, cu tóte că repăusatulŭ avea 3 copii la o scólă mijlociă susţinuţĭ prin mila altora. Te întrebŭ, a cerutŭ cei 7 fl. séu i s'au datŭ fără sĕ-i céră? Dacă a pretins plata de 7 fl. şi cunoşcĭ unŭ asemene casŭ, de ce te facĭ acoperitorulŭ faptei aceştia mârşave cu atâta mai multŭ, deóre-ce te arăţĭ a fi mai radicalŭ decâtŭ mine. Eu nu pretindŭ sĕ-lŭ dai pe unŭ asemene preotŭ de-odată pe faţă, dară celŭ puţinŭ scriei iniţialele numelui şi alŭ locului pentru ca sĕ-lŭ cunóscemŭ, şi cunoscêndu-lŭ sĕ-i trimitemŭ »Gazeta« s'o citéscă şi sĕ se îndrepte, aşa precum a trimisŭ consistorulŭ estrasulŭ din »Gazeta Transilvaniei« din anulŭ trecutŭ conferinţelorŭ pastorale, ca preoţii respectivĭ cunoscêndŭ opiniunea publică despre ei sĕ se feréscă de a da ansă la astfelŭ de corespondenţe atăcătóre.

Din radicalŭ cautá sĕ nu te facĭ ridiculŭ, căcĭ mai bună şi mai nobilă faptă ai face a fi apĕrătorulŭ celorŭ micĭ decâtŭ măgulitorulŭ şi linguşitorulŭ celorŭ marĭ, precum ai arătat'o în articululŭ Domniei Tale.

Ce sĕ-ţĭ ḑicŭ d-le corespondentŭ la critica Domniei-Tale? Dóră atâta, că nu are basă, deóre-ce ne înşirĭ fapte, carĭ nu le cunóscemŭ de felŭ şi nu poţĭ apĕra consistorulŭ, că elŭ de aceea nu înaintéză ajutorii de preoţĭ, pentru că s'a înşelatŭ în ei. Una însĕ trebue sĕ-ţĭ ḑicŭ: cumcă rĕu facĭ că suspiţionezĭ neîntemeiatŭ ca autorŭ alŭ articulilorŭ mei pe unŭ ajutorŭ de preotŭ nemulţămitŭ cu starea-i, care voiesce o parochiă de frunte dela munte — nu cunoscŭ parochiele dela munte — şi prin acésta dai ansă la prigonirĭ nejustificate asupra ajutorilorŭ de preoţĭ din partea superiorilorŭ lorŭ. Din apĕrătorulŭ causei te facĭ prin acésta unŭ părtinitorŭ alŭ rĕului contraḑicêndu-ţĭ esprimării, cumcă ai fi coînţelesŭ în principiu cu mine. *M. Scaevola.*

Blaşiu 20 Iuniu.

Domnule Redactorŭ! In ḑilele din urmă a sositŭ aicĭ şi inspectorulŭ scólelorŭ preparandialĭ, pentru a asistá la esamenele de cualificaţiune ale învĕţătorilorŭ adunaţĭ din tóte părţile, unii din ei mai tinerĭ, carĭ au practicatŭ unŭ anŭ, alţii mai bĕtrânĭ, carĭ încă n'au esamenulŭ.

Esamenele cu dênşii s'au şi inceputŭ. Progresulŭ peste totŭ consideratŭ, după cum cerŭ interesele instrucţiunei nóstre de astăḑĭ, nu ni-a satisfăcutŭ. Aceştĭ mai tinerĭ dau rĕspunsurĭ ce mai dau, dar nicĭ dênşii îndestulitóre. Cei bĕtrânĭ? Sĕ feréscă D-ḑeu! Cugeţĭ că unii n'au vĕḑutŭ scólă de când suntŭ! La cele mai micĭ întrebărĭ nu sciu rĕspunde.

Int'adevĕrŭ e întristătorŭ! Şi cu tóte acestea, numai sĕ-şĭ sciă căsca gura, totuşĭ ḑice inspectorulŭ: elég şi jól van. Unii chiar au ajunsŭ până acolo a nu cunósce nicĭ cei mai comunĭ terminĭ românescĭ, aşa d. e. am auḑitŭ pre unulŭ întrebuinţândŭ terminulŭ: a sămălui, la ce a replicatŭ inspectorulŭ: Nu trebue maghiarisaţĭ Românii, că-sŭ maghiarisaţĭ ei destulŭ.

Cu asemenĭ învĕţătorĭ unde avemŭ sĕ ajungemŭ? Aceştia au sĕ ne lumineze poporulŭ de vreme ce ei înşişĭ nu sciu?! — Intr'unŭ timpŭ era speranţă, că au sĕ ajungă şi de învĕţătorĭ ómenĭ harnicĭ, pe când era pe aicĭ profesorulŭ Stefanŭ Popŭ, carele pretindea ca celŭ ce voiesce sĕ intre la preparandiă sĕ fi absolvatŭ a IV cl. gimn., dar în deşertŭ, căcĭ aicĭ n'a putut'o duce cu superiorii şi astfelŭ a fostŭ silitŭ a trece în România, pentru a scăpa de şicanele şi imputările lorŭ.

Şi acum étă unde amŭ ajunsŭ: Toţĭ secundaşii, va sĕ ḑică studenţii cei slabĭ, din clasele inferióre gimnasiale până şi din norme, décă n'o mai potŭ duce acolo, se îndésă la preparandiă. Cu adevăratŭ trebue sĕ ne dóră pentru nesciinţa şi întunereculŭ în care órbecă unii individĭ ca aceştia, carĭ décă nu-sŭ apţĭ spre a-şĭ împlini chemarea ar trebui succesive înlocuiţĭ prin alţii, carĭ merită a purta numele de luminătorĭ ai poporului!

Autorităţile nóstre şcolare ar trebui sĕ se intereseze mai multŭ pentru scólă; ar trebui *sĕ se intereseze prin protopopŭ despre progresele făcute de învĕţătorii de sub inspecţiunea lorŭ şi sĕ îngrijéscă, ca învĕţătorii cei bunĭ sĕ-şĭ capete léfa lorŭ regulatŭ, ér cei neapţĭ de oficiu sĕ fie delăturaţĭ,* căcĭ e de însemnatŭ că neregularea lefei învĕţătorescĭ şi nerecompensarea corĕspundĕtóre ostenelelorŭ lorŭ încă e causă momentósă a negligerii oficiului lorŭ, pentru-că spre a-şĭ câştiga mijlócele de subsistinţă trebue sĕ lucre agrulŭ şi şi acela décă îlŭ are îlŭ lucră în detrimentulŭ instrucţiunii. Aşa stămŭ...!

Primiţĭ ş. c. l. *Brutus.*

Ordinea esamenelorŭ publice
la
şcólele primare române ort. orient. din Săcele
la finea anului şcolastic 1884—85.

Sâmbătă, 15/27 Iuniu şcóla din Dêrste dela 8—12 óre Clasa I şi II, sub presenţa comisarilorŭ An. Bârsén şi I. Dariu. Sâmbătă după ameḑĭ şcóla din Bacĭfalău dela 3—6 óre Clasa I II, sub presenţa comisarilorŭ An. Bârsén şi I. Dariu. Duminecă, 16/28 Iuniu şcóla din Turcheş dela 9—12 şi jum. óre Clasa I şi II, sub presenţa comisarilorŭ I. Dariu şi St. Dragomir. Duminecă după prânḑ şcóla din Cernatŭ dela 3—6 óre Clasa I. şi II, sub presenţa comisarilorŭ I Broş şi D. Dogariu. Lunĭ, 17/29 Iuniu şcóla capitală din Satulung, biserica St. Arhangheli dela 7 şi jum.—12 óre Clasa I Desp. 1 şi Cl. III şi a IV, sub presenţa comisarilorŭ Alexe Frateş şi V. Domşa. După prânḑŭ dela 3—6 óre Clasa I Desp. 2 şi Cl. II, sub presenţa comisarilorŭ G. Debu şi I. Broş. Marţĭ, 18/30 Iuniu şcóla capitală din Satulung, biserica St. Adormirĭ dela 7 şi jum.—óre Cl I Desp. 1 şi Cl. III şi IV, sub presenţa comisarilorŭ V. Domşa şi N. Muntean. După prânḑ dela 3—6 óre Clasa I Desp. 2 şi Cl. II, sub presenţa comisarilorŭ An. Bârsén şi Toma Frateş. — Rapórtele comisarilorŭ se vorŭ aduce în conferinţa învĕţătorilorŭ, ce se va ţiné Mercurĭ, 19 Iuniu în Dêrste la 9 óre a. m.; ér după aceea escusiune în Pléşa.

Dat din şedinţa conferenţei învĕţătorilorŭ din tractulŭ conferenţialŭ Săcele, ţinută în Satulung la 6 Iuniu.

I. Dorca preşetinte, *I. Dariu* secretarŭ.

ULTIME SCIRI.

Regele şi Regina Spaniei se vorŭ duce în sĕptĕmâna acésta în provincia Murcia, unde bântue colera cumplitŭ.

In Velehrad, unde se întruncscŭ numĕróse procesiunĭ din Boemia, Moravia şi Ungaria din incidentulŭ serbării lui Metodiu şi Cirilŭ, s'a ivitŭ vărsatulŭ, scarlatina şi tifosulŭ. E mare temere, că bólele acestea le vorŭ aduce peregrinii p'acasă.

„Agenţia Reuter“ anunţă din Bombay, că 2000 de soldaţĭ afganĭ au sositŭ din Candahar în Heratŭ, ca sĕ întăréscă garnisóna de acolo.

Din causa sporirei accsiselorŭ, măcelarii din Bucurescĭ au făcutŭ grevă.

Pórta a adresatŭ Bulgariei o notă şi a comunicatŭ tuturorŭ puterilorŭ, că numĕróse bande pĕtrundŭ din Bulgaria în Macedonia spre a provoca acolo turburărĭ. Pórta declară, că dacă Bulgaria nu va împedeca organisarea astorfelŭ de bande, va lua ea însuşĭ mĕsurĭ energice.

Bonapartiştii lui Jerôme au ţinutŭ la 19 Iuniu n. o adunare politică. Cu acéstă ocasiune pĕtrunḑêndŭ o cétă de anarchiştĭ în sala dela Bellville şi începêndŭ a arunca scaune şi băncĭ de pe galerii în capetele Bonapartiştilorŭ, au rănitŭ pe mulţĭ până la sânge, apoi ocupară presidiulŭ şi luară o resoluţiune, care promite aceaşĭ tratare Bonapartiştilorŭ, de câte-orĭ vorŭ vorbi în favórea republicanilorŭ şi în contra regaliştilorŭ.

DIVERSE.

O faptă barbară. — Se scrie din Barcelona, Spania, ḑiarului »Le Petit Marseillais«: Acum câteva ḑile, murì la Puebla-Larga unŭ omŭ de coleră. Părinţii şi rudele victimei ţinură ascunsă acéstă mórte. Când venì doctorulŭ nu'i spuseră că bolnavulŭ murise şi, ca şi cum nimicŭ nu s'ar fi întêmplatŭ, îlŭ învitară sĕ intre în camera bolnavului. Mediculŭ se grăbì sĕ intre şi apropiindu-se de patulŭ bolnavului sĕu, rĕmase cu totulŭ surprinsŭ vĕḑêndŭ că elŭ încetase din viéţă. Era încă uimitŭ de acéstă tristă constatare, când de odată se vĕḑù înconjuratŭ de întréga familiă, care luase o atitudine ameninţătóre. Astfelŭ, ḑise una din rude, noi te plătimŭ şi d-ta nu eştĭ în stare sĕ ne scapĭ bolnavii! — Nu te vomŭ mai lăsa, ḑise unŭ altŭ membru alŭ familiei, sĕ'ţĭ mai urmezĭ meseria de omorîtorŭ. In optŭ ḑile ai omorîtŭ trei bolnavĭ! Ucigaşule! »Vorbindŭ astfelŭ, bărbaţii şi femeile, cu toţii grămadă, se repeḑiră asupra doctorului şi începură a'lŭ ameninţa. In zadarŭ doctorulŭ căutà sĕ'i liniştéscă; din ce în ce ei deveniră mai furioşĭ şi mai ameninţătorĭ. D'odată, soţia mortului puse mâna pe diversele medicamente date de doctorŭ, pe hapurile şi alifiile împrăştiate pe masă şi pe mobile. »Tâlharule! ai sĕ'mĭ înghiţĭ tóte astea! celŭ puţinŭ ai sĕ scapì tu d'a nu muri de coleră.‘ Şi pe când unulŭ din cei de faţă apucà pe doctorŭ de braţe, unŭ altulŭ îi ţinù gura deschisă, şi soţia mortului îi băgà cu de-a-sila pe gâtŭ tóte cutiile şi flacónele cu medicamente. Nenorocitulŭ doctorŭ se luptà sĕ scape din mânile lorŭ, şi abia mai putea din când în când sĕ articuleze câte unŭ cuvêntŭ. „Cum, miserabile, totŭ mai vorbescĭ!« îi ḑise femeia înfuriată. Şi apoi, repeḑindu-se din nou asupra lui, îi băgà pe gâtŭ totŭ ce mai găsì aruncatŭ prin colţurile camerei. Acéstă scenă sĕlbatică ţinù douĕ-decĭ de minute; după o oră, doctorulŭ încetà din viaţă. Tatălŭ acestei nenorocite victime murì de durere după douĕ ḑile.‘ Institutulŭ medicalŭ din Valenţa fù fórte mişcatŭ de acestŭ incedintŭ. Consiliulŭ sĕu se întrunì îndată pentru a chibzui asupra mijlócelorŭ de a garanta siguranţa medicilorŭ în contra cruḑimei şi ignoranţei poporaţiunilorŭ dela ţéră.

* * *

Câtŭ costă armatele. — »Volks-Zeitung« din Berlin ne dă statistica după care se póte vedea câtŭ costă pe Europa armatele. Pentru 14 State totalulŭ armatelorŭ pe piciorŭ de pace e de 3.529,522 ómenĭ. Calculândŭ cheltuelile lorŭ la 3 fr. 10 c. pe ḑi, avemŭ 926 fr. de fiecare soldatŭ, décă vomŭ scóte ḑilele de congediu. Inmulţindŭ acésta sumă cu 3.523,522, ne dă 3.268,337,372 francĭ pe anŭ. Adăogêndŭ apoi la acésta cifră totalulŭ celorŭ 14 bugete ale resbelului, care e de 2.541,819,550 francĭ, găsimŭ că suma perdută de Europa pentru pentru armate e de 4 miliarde 919 milióne 871 mii 300 francĭ!

* * *

Nu dormiţĭ prin grădinĭ. — Femeea lui Sava din Suliţa, scrie „Curierulŭ Botoşanilorŭ«, pe când dormia pe iarbă verde, a simţitŭ în somnŭ că'i intră unŭ şarpe în gâtŭ. S'a deşteptatŭ, însĕ prea târḑiu căcĭ şarpele era în pântecele ei. Femeea se află actualminte în spitalulŭ din Botoşanĭ.

Bilete pentru ducere şi întórcere la esposiţia din Budapesta. — După cum sĕ ḑice biletele pentru ducere şi întórcere, carĭ se dă la staţiunea calei ferate d'acĭ Marţea şi Vinerea cu unŭ scăḑĕmêntŭ de $33^{1}/_{3}$ procente vorŭ afla dela 1 Iuliu st. n. unŭ scăḑĕmêntŭ de 50 procente.

Circulaţia pentru călĕtorii anumite (Tour-Bilets). — De vreme ce dela prima acestei luni biletele pentru ture cambinabile nu se mai potŭ lua directŭ dela staţiunea călei ferate din locŭ, ci trebue comandate cu trei séu patru ḑile înaintea plecării prin oficiulŭ călei ferate locale, aducemŭ acésta la cunoştinţa onor. nostri cetitorĭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 20 Iuniu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	98.95
Rentă de hârtiă 5%	92.95
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	123 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	108.75
Bonurĭ rurale ungare	102.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.25
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50
Bonurĭ rurale transilvane	101.50
Bonurĭ croato-slavone	102.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	117.25
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	119.60
Renta de hârtiă austriacă	82.55
Renta de arg. austr.	83.10
Renta de aurŭ austr.	108 40
Losurile din 1860	139 50
Acţiunile băncei austro-ungare	858.—
Act. băncei de creditŭ ung.	287.75
Act. băncei de creditŭ austr.	288.90
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.86
Napoleon-d'orĭ	9.85½
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.—
Londra 10 Livres sterlinge	124.30

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 7 Iuniu st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	80	89
Renta rom. amort. (5%)	93½	92½
» convert. (6%)	88½	89½
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	30½	31½
Credit fonc. rural (7%)	104	104½
» » » (5%)	87¾	88¼
» » urban (7%)	101½	102
» » » (6%)	93	94
» » » (5%)	85½	86¼
Banca naţională a României	1275	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	294	—
« » » Naţională	—	228
Aurŭ	10.25(%)	10.10%
Bancnote austriace contra aurŭ	2.03	2.05

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 22 Iuniu st. v. 1885.

Bancnote romănescĭ	Cump.	8.94	Vênd.	8.95
Argint romănesc	»	8 80	»	8.85
Napoleon-d'orĭ	»	9.85	»	9.87
Lire turcescĭ	»	11.10	»	11.15
Imperialĭ	»	10.10	»	10.15
Galbenĭ	»	5.80	»	5.84
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	123.—	»	125.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Anunţămŭ acelorŭ onoraţĭ cetitorĭ, cari vorŭ binevoí a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885 prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea completă.

ADMINISTRAŢIUNEA „GAZ. TRANS.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5·00	7.45	—
Predealŭ	—	9.45	12.50	—
	—	9.47	1.09	—
Timişŭ	—	10.11	1.40	—
Braşovŭ	—	10.44	2.27	—
	6.22	10.51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Haşfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighişóra	10.29	1.30	8.01	—
	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	2.25	9.4[illegible]	—
Copsa mică	12.12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9 12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Clusiu	5.56	5 58	12.59	—
	6.08	6.08	—	8.00
Nadeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8 22	—	2.05
Mezö-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare	10.37	9.13	—	4.05
	10.51	9.18	10.57	—
P. Ladány	12.37	10.31	12 59	—
Szolnok	2 58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6 00	2.10	10.05	10.30
Viena	6.35	2.45	10.50	—
	3.00	8 00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.4	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.31	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.0	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Clusiu	—	10 01	5.05	6.43	—
	12.05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea	3.12	11.43	—	9.31	—
	3 32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.09	12.57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	1.27	—	12 36	—
Mediaşŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3 48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5 30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.37
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Braşovŭ	—	5.20	—	7.14	1.09
	—	5.3	—	—	1.50
Timişŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ	—	6.32	—	—	3.23
	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.2
Vinţulŭ de josŭ	12 20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7 29
Gurasada	3 50	—	7.41
Zam	4 25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6 14	10 23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	12.00	4 53
	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok	11.02	3.44	11 40
	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3 37	7 53	5.55
Glogovaţŭ	4.13	—	6 19
Gyorok	4 38	—	6.4[illegible]
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6 42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10 10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2 18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9 25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7 05	12.27	3.00
Haţegŭ	7 53	1 19	3 49
Pui	8 16	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10 11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5 00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6 53
Aradulŭ nou	7 40	2 54	7.24
Aradŭ	7 59	3 10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6 49	9 33	5.58
Baniţa	7.27	10.14	6.06
Crivadia	8.06	10 54	6 45
Pui	8.50	11 37	7.5
Haţegŭ	9.31	12.17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8.44
Simeria	10.53	1.35	9.15

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.